

SYSTEMY SBĚRU KOMUNÁLNÍHO BRO, PŘEDBĚŽNÉ VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ SEPAROVANÉHO SBĚRU KOMUNÁLNÍHO BRO V LOKALITĚ TIŠNOV

Tomáš Chudárek, Bedřich Friedmann, Zdeněk Horský,
Michal Hejč, František Pilar, Jiří Hřebíček

SITA CZ a.s.

1 PROJEKT VAV „INTEGROVANÉ SYSTÉMY NAKLÁDÁNÍ S ODPADY“

V závěru roku 2007 byly zahájeny práce na projektu VaV „Výzkum integrovaného systému nakládání s odpady a nových podpůrných nástrojů pro jeho zavedení“, číslo projektu SPII2F1-30-07. Na řešení projektu se podílí společnosti SITA CZ a.s. jako řešitel a ECO – Management, s.r.o. jako spoluřešitel.

Cílem projektu je návrh optimálního systému nakládání se základními odpadovými proudy z produkce obcí včetně drobných živností. Biologicky rozložitelné odpady jsou i vzhledem k cílům stanoveným předpisy EU a ČR jednou z nejvýznamnějších oblastí zaměření projektu. V této oblasti byly v úvodní části řešení projektu zpracovány rešerše domácích zdrojů a zdrojů vybraných evropských zemí.

1.1 LEGISLATIVNÍ TRENDY

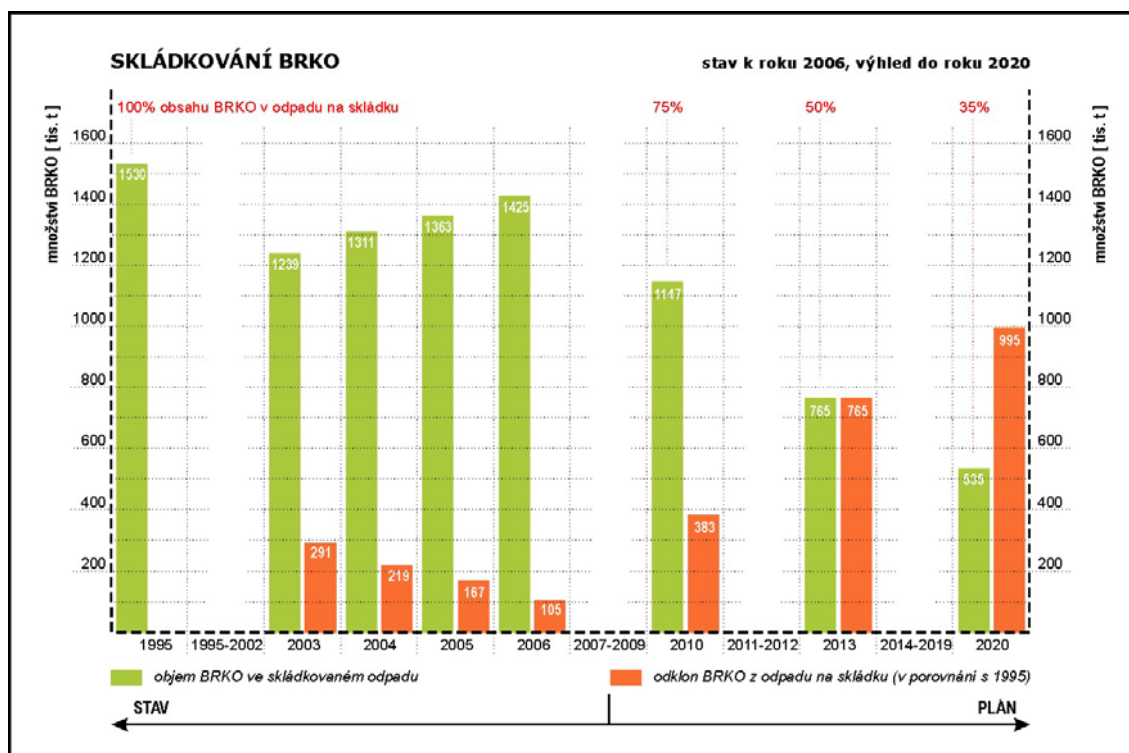
Současný vývoj legislativy v oblasti nakládání s BRO vychází zejména ze závazku dle POH ČR:

- V zájmu dosažení cíle snížit maximální množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen BRKO) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2010 nejvíce 75 % hmotnostních, v roce 2013 nejvíce 50 % hmotnostních a výhledově v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnostních z celkového množství BRKO vzniklého v roce 1995.

Přehled stavu plnění cílů v oblasti snižování podílu BRKO v odpadu ukládaném na skládky vyplývá z následující tabulky:

<i>hodnota</i>	<i>jednotka</i>	1995	2003	2004	2005	2006	2010	2013	2020
cílové množství BRKO v SKO na skládku	[%]	100	-	-	-	-	75	50	35
	[tis. t]	1530	-	-	-	-	1147	765	535
skutečné množství BRKO v SKO na skládku	[tis. t]	1530	1 239	1 311	1 363	1 425	-	-	-
	[% cíle 2010]	133	108	114	119	124	-	-	-

graf: množství komunálního BRO ukládaného na skládky

Z uvedeného vyplývá, že pro splnění cíle pro rok 2010 je nutné z odpadového proudu BRKO na skládku odklonit v porovnání s rokem 2006 278 000 t, tj. zhruba 27 kg BRKO na obyvatele.

Připravovanými legislativními nástroji pro snížení množství komunálního BRO ukládaného na skládku jsou:

- zavedení povinnosti separovaného sběru BRO v obcích,
- navýšení poplatků za skládkování,
- rozšíření možností nakládání s výstupy ze zpracování BRO.

1.2 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA SBĚRU KOMUNÁLNÍHO BRO

V případě zavedení separovaného sběru komunálního BRO v obcích lze očekávat následující dopady:

- dojde k vyčlenění části této složky zejména z proudu smíšeného odpadu,
- dojde k nárůstu celkové produkce komunálního BRO. Do nového odpadového proudu může být dále soustředěn i materiál, se kterým bylo dosud nakládáno mimo systém sběru a zpracování odpadů (výroba domácího kompostu, spalování, zkrmování, odkládání na černé skládky).

Účelný separovaný sběr komunálního BRO obecně předpokládá následující základní zajištění:

- dostatečně informovaná a dostatečně motivovaná veřejnost,
- dostatečně účinný systém pro soustředění zájmové složky komunálního odpadu (systém sběru a svozu),
- dostupné zařízení pro využití vytěženého BRO (kompostárna, bioplynová stanice, jiné),
- alternativní cesta odpadu pro případ mimořádně nízké úrovně separace BRO v dodávce, nebo pro případ jiného znehodnocení dodávky,
- možnost odbytu produktu zpracování (odběr kompostu, digestátu nebo kompostu z digestátu, využití bioplynu, využití paliva z biomasy).

Základními formami separovaného sběru komunálního BRO jsou:

- zajištění separovaného sběru komunálního BRO na kontrolovaných místech (sběrné dvory),
- sezónní kampaně (umístění kontejnerů na určených místech dle předem vyhlášeného rozpisu),
- trvalé umístění kontejnerů nebo nádob na exponovaných místech (hřbitovy, zahrádkářské kolonie),
- umístění sběrných nádob pro BRO trvale na úrovni skupiny domácností (sběrná stanoviště),
- umístění sběrných nádob pro BRO trvale na úrovni jedné domácnosti.

2 DÍLČÍ VÝSLEDKY SLEDOVÁNÍ SBĚRU KOMUNÁLNÍHO BRO NA LOKALITĚ TIŠNOV

Separovaný sběr komunálního BRO ve zkušební oblasti města Tišnov byl zahájen na základě iniciativy města, které zajistilo informační kampaň dotčených obyvatel a nádoby na odpad. Společnost SITA CZ jako operátor svozu odpadu z města zajistila kapacity pro svoz a zpracování BRO.

Současně se zahájením svozu BRO bylo zahájeno sledování údajů o množství a kvalitě odpadu s tím, že výsledky sledování budou využity jako jeden z podkladů pro řešení úkolu VaV č. SPII2F1-30-07.

2.1 PARAMETRY SVOZU

Sběr BRO na úrovni domácností byl zahájen 1.4.2008. Do svozu BRO je zahrnuta oblast severní části Tišnova s výrazně převažujícím bydlením v rodinných domech. Informační kampaň s nabídkou občanům k účasti na sběru BRO provedl městský úřad. Součástí kampaně byla specifikace zájmové složky odpadu a nežádoucích příměsí. Do akce byli zapojeni občané na základě dobrovolnosti.

System svozu je odnáškový s umístěním jedné nádoby 120 – 240 l na úrovni jedné domácnosti. Svoz BRO je prováděn 1 × za 14 dnů, sbírán je obsah nádob, které jsou vystaveny před dům. Celkem je rozmístěno 120 nádob.

Odpad je odvážen do zařízení kompostárny Boskovice, kde je využíván k výrobě kompostu.

V rámci návozu BRO jsou zjišťovány následující údaje:

- hmotnost naváženého odpadu,
- materiálová skladba naváženého odpadu,
- orientačně objemová hmotnost,
- fyzikálně chemické parametry suroviny.

2.2 METODIKA STANOVENÍ MATERIÁLOVÉ SKLADBY

Materiálová skladba jednotlivých návozů je stanovena ručním tříděním podle zájmových složek. Vzorek pro třídění je odebrán metodou náhodného vzorkování, dílčí vzorky jsou odebírány po obvodu hromady návozu z různých výškových a hloubkových úrovní. Pro účely třídění je odebrán směsný vzorek o objemu vždy min. 1 m³. Vytříděné frakce jsou váženy na elektromechanické váze.

Jednotlivé materiálové skupiny jsou stanoveny z hlediska technologie následného zpracování, rozložitelnosti, příslušnosti k jiné zájmové skupině separovaného sběru komunálního odpadu a legislativního rámce. Odpad je tříděn podle následujícího schématu:

Zájmové BRO:

- BRO k základce (rostlinná hmota, papírové ubrousky a sáčky, ovoce, zelenina, šlupky – bez potřeby drcení)
- BRO k drcení (větve, křoví, klacky, kořeny – vhodný materiál k drcení)

Nežádoucí BRO:

- sběrový papír – karton (papírové krabice, karton, krabice od potravin s potiskem, papírové pytle, noviny, časopisy, reklamní letáky) – jiná složka separovaného sběru odpadu z obcí
- textil - jiná složka separovaného sběru odpadu z obcí
- vedlejší produkty živočišného původu – režim veterinárního zákona

Nerozložitelné příměsi:

- plast (igelitové pytle a tašky, mikroténové sáčky, guma)
- kovy
- minerální odpad (kameny, porcelán, cihle, jiný stavební materiál)
- sklo

2.3 PRŮBĚŽNÉ VÝSLEDKY SLEDOVÁNÍ NÁVOZŮ BRO

Od 1.4. do 29.9. 2008 proběhlo ve zkušební lokalitě celkem 13 svozů BRO. Celkem bylo navezeno 54,28 t odpadu, průměrná hmotnost BRO ze svozu činí 4 175 kg/svoz. To představuje produkci ve výši cca 5,75 kg/obyvatel týdně a v přepočtu cca 172,5 kg/obyvatel v sezóně 1.4. – 30.10.

Přehled hmotnosti návozu k 29.9.2008 následuje v tabulce:

<i>datum</i>		14.4.2008	28.4.2008	12.5.2008	26.5.2008	9.6.2008	23.6.2008	7.7.2008
<i>počet domácností</i>		120	120	120	120	120	120	130
<i>návoz</i>	<i>[kg]</i>	3020	3470	4500	4260	3570	3380	2820
	<i>[kg/obyvatel]</i>	8,4	9,6	12,5	11,8	9,9	9,4	7,2
<i>datum</i>		21.7.2008	4.8.2008	18.8.2008	1.9.2008	15.9.2008	29.9.2008	
<i>počet domácností</i>		130	130	130	147	147	147	
<i>návoz</i>	<i>[kg]</i>	4100	4630	5430	5480	5010	4610	
	<i>[kg/obyvatel]</i>	10,5	11,9	13,9	12,4	11,4	10,5	

Materiálový rozklad podle výše uvedeného schématu byl proveden u deseti návozu z dvanácti. Z hlediska materiálové skladby zahrnuje biologicky rozložitelný odpad v průměru 99,58 % hmotnosti návozu separovaného sběru BRO. Celkový poměr zájmového BRO (pouze rostlinného původu) činí 98,75 % hmotnosti. Poměr BRO k drcení činí v průměru 9,53 % hmotnosti návozu. Přehled materiálové skladby separovaného sběru s přepočtem celkové hmotnosti návozu jednotlivých skupin je uveden v tabulce:

<i>počet návozu:</i>	13		<i>celkem navezeno (kg):</i>							54 280
<i>typ odpadu</i>	<i>zájmové BRO</i>		<i>nežádoucí BRO</i>			<i>nerozložitelné příměsi</i>				
<i>položka</i>	<i>BRO k zakládce</i>	<i>BRO k drcení</i>	<i>papír</i>	<i>textil</i>	<i>VPŽP</i>	<i>plast</i>	<i>kovy</i>	<i>minerál</i>	<i>sklo</i>	
<i>váha (kg)</i>	48 355,7	5 224,8	451,7	6,3	12,2	205,8	15,8	7,4	0,0	
<i>podíl (%)</i>	89,19	9,53	0,83	0,01	0,02	0,37	0,03	0,01	0,0	

Průměrná objemová hmotnost zájmové složky BRO činí v hrubém výpočtu podle objemu jednotlivých navážek během materiálového rozkladu 207 kg/m³.

2.4 DALŠÍ POSTUP SLEDOVÁNÍ SEPAROVANÉHO SBĚRU V TIŠNOVĚ

Separovaný sběr biologického odpadu v Tišnově bude pokračovat i během zimních měsíců. Nadále bude prováděn materiálový rozklad návozu tak, aby byla zachycena časová řada jednoho roku (do března 2009).

Bude ověřeno, zda je možné získat údaje o produkci SKO v oblasti svozu BRO od 1.4.2007 tak, aby bylo možné vyhodnotit efekt separovaného sběru BRO z hlediska produkce SKO.